

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Jesum in horto orante[m] [et] agonicante[m] deuotissime.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

De oratione dñi in monte Oliveti

7

A a s vt post calum iterum resurgas ad penitentia ne despe
res: sed fidelis emaneas finaliter.
gaui pte vt no deficiat fides tua: Et tu
a s ad penitentia: recordare z b s. i. facias animatos esse fi
deles quos tibi commendabo vt non desperent.
aliqui puerus confirmat frēs tuos. Qui
a s cōfidit mīmū in suā constantiā
dixit: Bñe: tecū sum parat' et in carce
rē z in mortē ire. Et ille dixit: Bico tibi
a s ad reprimentū presumptionem z querendum diuinū
auxilium.
petre: non cantabit hodie gallus donec a

ter abnegas nosse me: et dixit eis: Quā b
a s ad portandū necessaria. b s ad portandū pecunias.
c s licet sandalis essent indun
do misi vos sine sacculo et pēra z calci
a s defuit in via
amentis: nūquid aliquid defuit vobis?

a s vnq̄ defuit. b s instruēdo quō debe
rent se in tpe tribulatiōis z persecutiōis tenere.
At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis
a s ad portandū aliquid. b s. i. portet.

B Sed nūc q̄ habet sacculū: tollat simili
a s p pecunia. b s scz gladiū. c s admittit gladiū tempore p
secutiōis ad duo: scz ad terroris inuasiōem: z ad corpo
ris defensionem.
ter z pēra: sed q̄ nō habet: vēdat tunicā
suam et emat gladiū. Bico em vobis c
a s p pphetas z ps. z maxime p elaiā.
qm̄ adhuc q̄ septū est optet impleri in
a s sic dicit deus p elaiā b s pfecto.
me. Et cū misit deputar' ē. Et em ea

a **C** Ad cantabit ho. zc. Chry
sosto. Permittit cū cadere: erudi
ens in oib' credere christo: plus
etiā q̄ pprie cōscientie. Sequit.
Non sufficit desiderius hois nisi
nutu superioris potatur.

b **C** Si misi vos sine saccu.
zc. Glo. Ad eadē regula viuēdi
psecutiōis tpe q̄ pacis/discipulos
informat. Bissis si qdē discipul
ad p̄dicandū: ne qd tollerēt in via
p̄cipit: ordinās/scz vt q̄ euāgelii
nūciat/de euāgelio viuāt. Inistāte
p̄o mort' articulo: z tota illa gēre/
z pastore z gregē psequēte: p̄gru
am tpi regulā decernit: p̄mittens
necēria victui: donec sopita p̄secu
torū insania tps euāgelicādi rediit:
hec ibi. vñ seq̄t instāte necessitate
z cā pregnāti plura omitti p̄nt: q̄
alio nō liceāt de rigore obseruātie.

c **C** Gladiū. Ambro. sup Lucā
dic: Cur gladiū emere iubēs q̄ se
rire. phibes: cur hīc p̄cipis quē
veras p̄mi. i. extrahi: nisi forte vt
sit para defēso: si necessarie vltio
vt videar potuisse vindicare: scz nō
luisse: lex tñ referre nō vetat: z iō
fortasse petro offerētī duos gladi
os sat' ē: dicit: q̄ si licuerit vsq̄ ad
euāge. equitat' p̄fectio. Hec. ibi.

d **C** Et hymno dicto. Bernardi
sup Lucā.

Et hymno dicto. Bernardi
sup Lucā.

Et hymno dicto. Bernardi
sup Lucā.

a s. i. sc̄pta i lege. b si p̄rio habebūt: nā qd̄ par distat. p̄nibilo repū
que sunt de me sine habet. At illi dixerūt. Ec
tat. a s videte discipulorū dilectiōē: q̄ nec de corpore nec de cibo nec
de pecunia curauerūt: s̄ tñ vt m̄r̄m defenderēt quē sūme dilexerūt.

ce duo gladij hic. At ille dixit eis: Satis est.
C Iesus orans. Ad. i. Ad. ath. xxvi. R. i.
Ad. ar. xiii. L. i. Lucē. xxii. J. i. Joā. xviii.

s supra notata.

Ec cū dixisset Iesus. J

a s gratiarū actiones post cenā vel post orationē
christi quā p discipulis suis fecit flexis genibus et
oculis eleuatis.

Ad. et hymno. R. dicto extierūt p

De oratione domini

Ely. ar. i. ca. i. Ex hoc loco apertius patet: quod in principio et in fine comestitionis solitus erat christus laudes et gratias reddere deo patri. Ad et docuit observare discipulos suos.

Chryso. Ideo dicit Chryso. Audiant qui velut porci simpliciter manducantes cum ebrietate surgunt cum deceret gratias agere et hymno mensam deferere. Audiat quinq; vltima orationem in sacris mysterijs: id est in missa non expectant etc.

Aug. sup. Joan. a. Sciebat et iudas etc. Augustinus super Joannem tractatu. cxi. dicit. Ibi ergo lupo ovina pelle contextus: et inter oves alto patrifamilias consilio toleratus didicit: ubi ad tempus exiguum dispergeret gregem: insidijs appetendo pastorem.

Scotus. b. Lepit contristari. Doctor subtil. in. ii. li. i. m. i. q. v. ca. sententialiter: quod christus tristatus et passus: non tamen in appetitu sensitivum: id est in sensualitate: in quo maximus dolor et meror fuerit ratione optime complexionis: unde sensus tactus maxime erat perceptivus obiecti disconvenientis: Sed etiam quantum ad appetitum intellectum. id est in rationabilitate. Licet enim voluntas eius ut libera: id est quantum ad se absoluta non pateretur: eo quod sic immediate ferebatur in deum et deo fruebatur. Nec etiam in quantum volebat pati pro salute generis humani ipsius passionem libere acceptando. Patiebatur tamen et tristabatur in quantum ipsa passio erat conditionaliter nolita: id est noluit pati ex conditione: videlicet si aliter divinum beneplacitum posset adimpleri. Vel noluit homines esse in tali statu: a quo per eius mortem eripiendi essent. Et ponit exemplum. Sicut fortis politicus: id est civis nollet civitatem suam tale necessitatem incurrere: qua eam liberari oporteret per mortem eius. Tristabatur etiam de dubietate discipulorum et peccato crucifigentium: eo quod esset offensum divinum maiestatis. Et sic erat passio in voluntate ut libera: etiam quantum ad superiorem portionem: id est in illam partem anime: que est ad superiores et hoc large sumptam. Voluntas etiam ut natura: id est in quantum naturaliter diligit proprium suppositum: id est seipsum hominem: patiebatur in vtriusque portione: scilicet tam ratione inclinationis naturalis ad appetitum sensitivum: quam ratione inclinationis ad vitam confirmativam: qua per passionem ille homo priuabatur: Et sic veraciter poterat christus dicere illud psalmiste: Anxius est in me spiritus meus: in me turbatus est cor meum. Nota spiritus meus anxius: id est contristatus: quia anima christi quantum ad voluntatem anxiosa seu contristata fuit quantum ad vtriusque portionem. Similiter quantum ad intellectum in vtriusque portionem apprehendebat obiectum disconveniens naturaliter et conditionaliter voluntati.

in monte oliveti. 2. Et egressus ibat finem a. ubi erat ortus finis ioseph. in quem introiit ihesus cum discipulis suis. Psuetudine in monte oliuari trans torrentem a. sic dictum propter pluralitatem arborum cedrinarum. b. secundum est situm prope montem oliueti in pede montis. etc. Cedroni viliam. R. cui nomen gethsemani. Secuti sunt autem eum et discipuli a. ordo verborum est. Sciebat locum iudas qui tradebat eum. li. eius. 3. Sciebat et iudas qui tradebat eum a. et ex quo patet aptitudo loci ad capiendum christum ex tribus. Primo: quia erat a civitate remotus: et ipsi agebant eum sine strepitu turbarum. Secundo: quia erat desertus. Tertio: quia proditori cognitus. eum locum: quod frequenter convenerat Jesus illuc cum discipulis suis. Ad. et dixit: a. i. nec loco nec mente moveamini: et hoc dixit octo discipulis: tres enim secum assumpserat. Sedete hic donec vadam illuc et orem. a. i. iohanne et iacobo: quia illos tres discipulos admittit frequenter ad secretiora. Et assumpto petro et duobus filiis cecitavit b. a. i. vehementer merore intensius et extensius prodi: non passio ne ducto: sed voluntate vocato. b. subito terrore concutit. cepit contristari et mestus esse. R. pauere

palium in

Inbierat

ps. 142. a

A a s adeo pator increvit vt generaret tediu. b s i adeo tri
sticia z redio ania mea repleta e: q si maior esset locaderet
z tedere. **Ab.** Tunc ait ill: Tristis e aia a
me. a s i. expectate. b s sicut amia speciales qui debet
in angustis amicis assistere: sicut dicit Lrra.
mea vsq ad mortē: sustinete hic z dūgi
a s i. separar: est: qz solitarie volebat orare vt cōsueuerat.
a s i. separar: est: qz solitarie volebat orare vt cōsueuerat.
late mecu. Ipse auulsus est ab eis quā
tū est iactus lapidis. **Ab.** Et pgressus b
a s modicu: aliquantulu. b s ponus cecidit propter re
nerentia dei. c s propter excellentē humilitate.
pūillū pōcidit in faciē suā. **R.** sup ter
a s patre celesti. b s i. si alia via placeret deo. c s auferret
rā: z orabat: vt si fieri posset trāsiret ab
a s passionis. b s idem sunt: sed ad maiore deuotionē du
plicat. c s quāq placet.
eo hōra et dixit: **Abba** pater: oia pōssi
a s acipe de me hanc passionē amarā z crudelē.
bilis sunt tibi: trānsfer hūc calicē a me.
a s z nullū alterius p deitate: pater z oim: sed mei plū q
oim. b s i. si vis potes: nā polle z velle idem in deo est.
Ab. **Abi** pater si pōssibile ē trāseat a me
a s iusta petito qua aliquid humano affectu a deo peti:
z dei voluntate nō pōt pōt: sed sua orōne eadē subicit.
B calix iste: verūm nō sic ego volo: sed sic
a s ab orōne. b s suos: pmo ad tres qui dormierūt venit.
tu. Et venit ad discipulos z iuenit eos

supponit voluntati diuine dices: Verūtamē nō sicut ego volo zc. Quinto qz chari
tatiua: qz in agonia mortis possit dulciter suos discipulos visitabat. vñ seq: Et venit.
c **Abba** pater. Nicolaus de orbellis in cōpendio suo super tertiū dist. xvij. q. ij. Nicola^{us} de
in fine dicit: qz et christus exauditus fuerit in omni petitione sua: qua petiuit aliquid
voluntate rationis seu voluntate absoluta: iuxta illud: Ego autē sciebam quoniā sem
per me audis: nō tamē fuit auditus in omni eo quod petijt voluntate sensualitatis: qz
non petebat vt exaudiretur: sed vt erudiremur.
d **Abi** pater si pōssibile est. Bonauētu. sup magistrū in. iij. dist. xvij. q. vj. qz bec
oratio quā christus orauit nō erat oino sensualitatis nec oino rōnis: sed vtriusq fuit:
sensualitatis vt mouētis: rōnis vt pponentis p sensualitate: cui^{us} sensualitatis rō fuit
aduocat^{us} ei^{us} desiderij pponēdo: seruata tñ forma iuris. Dictat em̄ ius diuinū: qz ois
appetit deo debet esse subiect^{us}. Sed ibi est cōtuncula: cū ratio sciret sensualitate nō
exaudiendā: quō hanc pposuit petitionē: Rūdet idē qz hui^{us} ratio fuit triplex. Prima
ad manifestationē humane nature assumpte: que naturaliter refutabat passionem: et
in hoc erudiuit nostram fidem. Secūdo ad cōfirmandam nostram imbecillitatem:
vt nō diffidamus si passionis pericula exhorremus: et in hoc erexit spem. Tercio vt
ostēderet voluntatē nostrā diuine voluntati esse per oia subiciendā: qd ostēdit in cō
ditione appōstrā. Nō sicut ego volo: sed sicut tu: z in hoc ordinauit i nobis charitatē:
qua affectū nostrū diuine voluntati cōformare debemus. Unde magis in ista orōne

C Tunc ait illis. Bernardin^{us} L
in libro de christiana religioe ait: Bernar
dinus
Opium verbum/ o flebile verbū
o amabilis vox: Tristis est anima
mea vsq ad mortē: hic modus lo
quendi magnitudinē tristicie signi
ficare potest eo modo quo multa
turbati dicere solēt: Turbat^{us} sum
vsq ad mortem: id est tanta turba
tione qz est mihi qsi mors. Et seq
tur. Sed queso: vnde tristat^{ur} atqz
quō ille inuisibilis sol eclypsim tri
sticie patitur: qui omnē animā co
herente sibi facit coruscare splēdo
ribus z leticijs ineffabilib^{us} replet:
nisi qz aduocata ab ipso erat tristi
cia illa: atqz iusta nō importuna ve
nit: id est insperata: bec ille.
b **Et** pgress. pusill. Nicola^{us} Lrra sup
de Lrra sup mattheū dicit: Chri
stus per orationē offerebat spiri
tum deo patri p nobis: que quidē
oratio ostendit pfecta: qz solitaria
cū dicit: et pgressus pusillū: quia
oratio est eleuatio mentis in deū
quod meli^{us} fit quādo homo est se
quest^{er}at^{us} ab alijs. Secūdo: qz hu
milis: nā pcidit in faciē. Tercio:
qz deuota / cum dicit: **Abi** pater.
Quarto qz recta: qz voluntatē suā

agoniz

Nicola^{us} de
orbellis
Joā. II. c. 7

Bonauē.
sup m̄grm

De Oratione dñi

E orauit pro nobis q̄ pro se.
A Apparuit aut̄ illi. Vincē-
 tius de valentia in suo passionali.
 Angel⁹ venit ad cōfortādū eū: nō
 q̄ ip̄e indigeret eo: q̄ fortior ē an-
 gelis. S; angel⁹ fecit obsequium
 quod debuit facere erga dominū
 suū: sicut facit scutifer. i. armiger
 cōfortans dñm suū multū fortē p̄-
 liū intrācē: q̄ dixit christo p̄m mē-
 tē deuotoz ⁊ scōtoz doctoꝝ: dñe
 hec passio nō est p̄tra volūtātē ve-
 strā: vosmet ip̄am ordinastis euz
 p̄re ⁊ sp̄sctō. p̄ saluatiōe creden-
 tiū ⁊ obediētiū: iō sc̄i p̄res lēti ex-
 peccāt vos in lympo: ⁊ ex ista pas-
 siōe magna gl̄ia est vob̄ parata:
 q̄ p̄p̄ ip̄am eritis iudei vniuer-
 salis sup̄ oēs creaturas. Et dicit
 sc̄us Bernardin⁹: q̄ angel⁹ con-
 fortauit christū in forma corp̄ea:
 velut hoīem in agonib⁹ fatiscētē:
 vt but⁹ apparitio ⁊ p̄fortario to-
 ⁊ non dei. Quid dō angelus iste
 christo dixerit p̄ euāgeliū nō cla-
 ret: sed absq̄ cōtradictiōe fidei re-
 linquit p̄g mēti: vt deuote creda-
 mus hūc angelū cōfortatiōis ver-
 ba decētia p̄tulisse: sicut decebat
 dicere angelū a deo celi⁹ missum
 ⁊ suscipe hominē iesum cū demo-
 nijs ⁊ diabolicis hoīb⁹ certatuz
 quia vt homo nō vt dei fili⁹ hanc
 confortationem accipiebat.
Quidā deuot⁹. **F**act⁹ est sudor tē. Qui-
 dā deuot⁹. Causā sanguinei sudo-
 ris possum⁹ p̄babilē demonstra-
 re. Hāc Quicēna. vj. naturalit̄ ait
 q̄ vehemens imaginatio defacili
 mutat cord⁹. S; christ⁹ vehemē-
 ter imaginabatur de sua passiōe: ita
 q̄ p̄m fr̄ciscū maronis vidit to-
 tū p̄cessū: nō solū sue passiōis ve-
 rificā oīm martyꝝ q̄ passuri essēt
 vsq̄ ad nouissimū diē: p̄pter qd̄
 ⁊ totus horroz inuasit euz: vt oīs
 ossium medulla moueret: ⁊ oīa
 membra tremore cōquassarentur

a s̄ specialiter: q̄ plus ceteris obligatio ex p̄missione.
 dormiētes: ⁊ dixit p̄tro: Sic: Simon
 a s̄. i. qui p̄m p̄missi meū in carcere ire ⁊ cōmori.
 dormis: nō potuisti vnā hora vigilare
 a s̄ exhortatus est omnes tres. b s̄. i. ne tēgiatio sup̄ eos:
 non enim dicit: vt non tentemini: quia possibile ē fm̄. Die
 ronp̄mum.
 mecū: vigilatē ⁊ orate vt nō intrēns i tē
 a s̄ vester paratus est. b s̄ s; in a: tum vt sp̄itus prom-
 ptitudinē per imbecillitatē dep̄mit: et reuocat a vigilan-
 tia constantia ⁊ f̄det. p̄fessione.
 tationē. Sp̄us qd̄ēz p̄mp̄⁹ ē: carō aut̄
 a s̄ ad locum solitarium.
 infirma. Iterum secūdo abijt: ⁊ orauit
 a s̄ quia oratio iesu inuariabilis est: nos ad eandem inua-
 riabilitatē per vocallit̄.
 eundē sermonē dicēs: P̄at mi si nō po-
 a s̄ totū offert patri ⁊ p̄tentionē ⁊ voluntatē ⁊ corp⁹ et vi-
 tā: neq̄ r̄sum accipit: nō p̄pterea cessat ab actione bona.
 tēst h̄ calix transire nisi bibā illū: fiat vo-
 a s̄ orat p̄ius iesus: et non respondet: et nō animo consti-
 natur: sed ad p̄am et vtilē reuertit̄ exhortationem.
 lūtas tua. Et. **R.** vēit itēz ⁊ inuenit eos
 a s̄ p̄e nimia tristitia et somnolentia.
 dormiētes: erāt em̄ ocli eoz grauati: et
 a s̄ p̄e confusione et veredundia. b s̄ cū multa p̄miserūt
 et magna: attamē in p̄nio muent sunt desides.
 ignōrabāt qd̄ r̄ndērēt ei. Et. **Ab.** reliet
 a s̄ cōp̄tebatur filiū p̄ius pater: ⁊ ip̄e sustinebat volens
 pondus: vnde hac vice nihil dixit. b s̄ non pro remouēda
 pertinaciter passione fm̄ Bernardinū: sed p̄ conformi vo-
 luntate cū patre pandenda.
 illis iterū abijt: et orauit eundē sermo-
 nē: et. **L.** positus genib⁹ orabat: dicens:
 a s̄. i. p̄at si sic est volūtas tua: vt pro hūmano genere mo-
 riendo et patiēdo satisfaciā: ecce me. p̄mptissimū et paratū
 fiat nō qd̄ ego volo: volūtate nature et sensualitatis: sed
 qd̄ tu: q̄ ego idē volo libera voluntate.
 p̄at̄ si vis transfer calicē istū a me: ve-
 rūt̄ n̄ mea s; tua volūtas fiat. Appuit
 a s̄ i specie hūana et loq̄ns voce articulata. b s̄ a p̄e p̄for-
 tado christi hūanitatē p̄tra tristitiā insurgēt in eo nō dole-
 at illi āgel⁹ de celō p̄fortās eū: ⁊ facit
 a s̄ pugna exorta in christo sancte volūtatis cū natura sen-
 suali: hec ex charitate pati voluit: illa naturaliter refugit.
 b s̄ timore interim et charitate vehemētius pugnabundus.
 c s̄ tanta fuit christi lucano in mente: vt caro suā innocen-
 tiam allegaret: ratio charitates p̄poneret: et ita q̄ sudor
 ex christi corpore emanaret.
 b agōlā pl̄ix⁹ orabat. Et facit⁹ ē sudor ei

A s erat tā horribil' sensual' imago i mēte chūsti rēpēntā g
oēm passiōis ordinē: vt būdōres p sudorē exirēt: et aliqd d
sanguine sudorē tangente vt in terrā decurreret.
hic gutte sanguinis decurrēt i frā. Et
a s terit facē suā ne videret discipulis q sanguinē su
dorē iudasset.

cum surrexisset ab orōne et venisset ad

discipulos: iuenit eos dormiētes pētri

a s qre non inuocans diuinū auxilium vt adiuuet spm et
sticia: et ait illis: **Quid dormitis: Quid.**
carnē. a s cōpanēdo eis ipse orat et gemit i expectādo suā
passiōē custodit discipulos vt reqēscāt. b s post q requi
euerunt dicit.

dormite iā et reqēscite. R. Sufficit. L.

a s q: tēpus ē: appropinquabit em vebemētissima tenta/
tio: ideo orate vt non comprehendat vos et vincat.

Surgite et orate ne intretis in tērationē

a s illa verba. b s passiōis p dīffinita infallibiliter qua
capere: ligare et tradere manib' argentatis.

Q. Ecce appropiābit hōra. R. et fili

a s in pētiōe iudeorū inuidorū vt faciāt i me volūtātē cor
b s i ad eos q veniūt me cape: q volūtaria ē mea passiō.

hois tradetur in manus pctorū: surgite

a s in pētiōe: q: iā forsan viderat chūst' lucernas ful
gere: vel forsan in spūitu vidit iudā discurrentē in ciuita
tē: et pgregantē armigeros ad capiendū pium dñm.

eamus: Ecce qui me tradet pōpe est.

Secda via lapidosa. Ista via dicitur lapidosa: quia nimis corda iude et

Iudeorū fuerūt indurata: nō attendit em iudas ad omnia que dixit sibi chūstus: nō etiā

quia ore cū allocutus est dicens: Quid iuda osculo filiū hominis tradis: ideo iude erat

lapidosa. fuit insuper iudeis dura et lapidosa: quia chūstū quē toriens audierunt et

viderunt non agnouerunt: prostratis suam imbecillitatem nō cognouerunt: chūstī

voluntarium accessum non attenderunt: inhibitionem ne discipulos caperent non

intelleperunt: neq; etiam pietatem quam in impio Balcho ostendit aduerterunt:

Ideo valde indurata et lapidosa. fuit demum discipulis lapidosa: quibus pēdi

xit fugam et scandalum: et maxime Petro: nihilominus tamē impleuerūt scandalū

et fugam. Q. Indurata via fuit apostolis: qui etiam volebant chūstū dei filium

gladio defendere: quos omnes verbo prostravit: vt manifeste habetur in euangelio

Joannis 7c.

et ania et oia interiora nature be/
rentia: et carni frigide cōcuteren/
tur timore: vñ ex tali motu et mē/
brozū conuassione sudor sangui
neus causabaf: qui per duas tūni
cas vebemēter stillabat velut gut
te aque decurrēt in terrā. Sic q
tunicē ita humide factē sint: ac si
per aquā tractē fuissent: Tātūq;
vapor exiuit d corpore eius: sicut
apparet sum' tēpore matutino ex
silua humida ascēdens. Dicit au
tē Lucan' q in chūsti corde con/
current ad inuicē timor et amor/
timor pēne quā passurā intellige/
bat: qui timor fecit concurrere to/
tū sanguinē ad cor. Et amor gene
ris humani p quo passur' erat/pa
riter cor adiūt: et extunc cor valide
impletū et exurgens agonia. Amoz
dicebat: volo q moriat' chūstus
p populo et fratribus. Voluit ti
mor vt pateret tā horredā passio
nē: et amor ipetu facto pstringen/
do cor chūsti in timorē: vnde ve/
hemēs pugna in corde chūsti: ita
omnes pori corporis chūsti aper/
ti sunt: et cum sudore sanguis exi
uit per omnes poros fluens abun/
de super terram. Et licet aliqui di
cant sanguinē sudasse solum pro/
pter bonitātē complexionis que
nihil superfluum habuerit: sed sa/
cre scripturę non habetur auctori

Lucanus

D